

پیش‌بینی تنیدگی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای

فریده امینی^۱، فرهاد خرمایی^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۹/۳۰

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۶/۲۸

چکیده

زمینه و هدف: تنیدگی از مسائل اجتناب‌ناپذیر زندگی است که نمود آن در موقعیت‌های تحصیلی تحت عنوان تنیدگی تحصیلی مفهوم‌سازی شده است. این پژوهش با هدف مطالعه عوامل درون‌فردی تنیدگی تحصیلی، به آزمون مدلی می‌پردازد که بر اساس آن ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند با واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای، تنیدگی تحصیلی را پیش‌بینی کند.

روش: این پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی است. شرکت‌کنندگان پژوهش شامل ۳۲۷ نفر (۱۷۲ دختر و ۱۵۵ پسر) دانش‌آموز دبیرستانی شهرستان سپیدان، استان فارس در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. پرسش‌نامه تنیدگی تحصیلی (دیره، ۱۳۷۴)، ویژگی‌های شخصیتی (گلدبرگ، ۱۹۹۱) و سبک‌های مقابله‌ای (اندلر و پارکر، ۱۹۹۰) برای جمع‌آوری داده‌ها اجرا شد. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از تحلیل مسیر در مدل معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی هم به صورت مستقیم و هم با واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای می‌تواند ابعاد تنیدگی تحصیلی را پیش‌بینی کند. در این میان نقش عامل روان‌آزردگی‌گرایی در پیش‌بینی مثبت تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا و گشودگی به تجربه در پیش‌بینی منفی تنیدگی ناشی از عدم توانمندی قابل توجه است. همچنین سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار نقش برجسته‌ای در پیش‌بینی تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا دارد ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند هم به شکل مستقیم و هم با اثرگذاری بر سبک‌های مقابله‌ای، تنیدگی تحصیلی تجربه‌شده را تحت تأثیر قرار دهند بنابراین می‌توان اذعان کرد که دانش‌آموزان با ویژگی‌های شخصیتی خاص سبک‌های مقابله‌ای را برمی‌گزینند که می‌تواند بر تجربه تنیدگی تحصیلی آنها اثرگذار باشد.

کلیدواژه‌ها: ویژگی‌های شخصیت، تنیدگی تحصیلی، سبک‌های مقابله‌ای

* نویسنده مسؤل: فرهاد خرمایی، دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

تلفن: ۰۷۱-۳۳۴۸۱۹۳۰

ایمیل: Khormae_78@yahoo.com

مقدمه

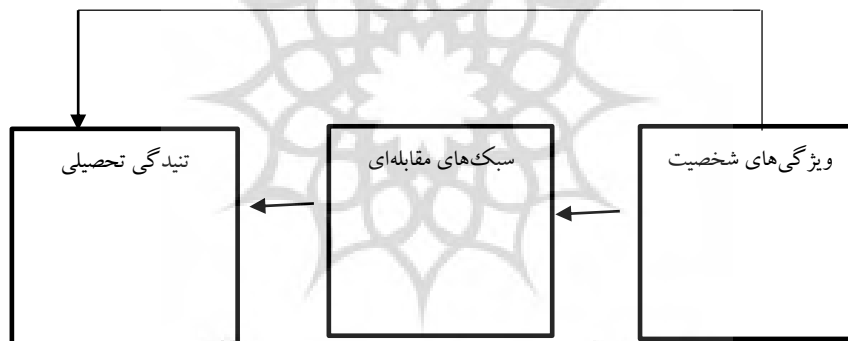
فشار برای موفقیت در مدرسه در اغلب کشورها وجود دارد و با تغییر جوامع و حرکت به سمت رقابتی شدن، شدت بیشتری پیدا کرده است (۱). آنگ، هوان و برامان فشارهای مرتبط با آموزش را مهمترین منبع تنیدگی عنوان می‌کنند که جوانان و نوجوانان در سراسر دنیا با آن مواجه هستند (۲). هالینکا تنیدگی را به عنوان هیجانی منفی همراه با تردید درباره مقابله تعریف می‌کند (۳) به نظر می‌رسد این تعریف با تنیدگی در حوزه تحصیلی ارتباط نزدیکی داشته باشد، چراکه از فراگیران انتظار می‌رود با حجم بالایی از تکالیف مواجه شوند. بنابراین تنیدگی تحصیلی، فشار روان‌شناختی است که توسط حجم کار تحصیلی، انتظارات فراگیر و سایر افراد مهم مانند معلم، استاد، والدین و همکلاسی‌ها ایجاد می‌گردد (۴). همچنین ساریتا تنیدگی تحصیلی را به عنوان وضعیت روان‌شناختی نامطلوب می‌داند که از طریق انتظارات اطرافیان در زمینه تحصیلی ناشی می‌شود و منجر به خستگی روان‌شناختی می‌شود (۵). این سازه به احساس نیاز فزاینده به دانش و به‌طور همزمان، ادراک فرد مبنی بر نداشتن زمان کافی برای دستیابی به آن دانش نیز گفته می‌شود (۶). کلینک، بایرس، وینستون، و باکن کلینیک در تعریف تنیدگی تحصیلی بر ارزیابی فرد مبنی بر تجربه ناهماهنگی بین مطالبات موقعیتی و منابع درون‌فردی اشاره کردند (۷). مانجولا بیان می‌کند که تنیدگی تحصیلی به‌طور فزاینده رو به افزایش است (۸). گواثرتر و گریگوری در تبیین تمایز بین تنیدگی تجربه‌شده به وسیله افراد در موقعیت‌های مختلف بر نقش فرایندهای ارزیابی شناختی تأکید می‌کنند که خود بی‌تردید متأثر از صفات شخصیتی هستند (۹). بعضی افراد در هنگام مواجهه با مشکلات در خود فرو می‌روند، و برخی به ابراز احساس و هیجان‌های خود می‌پردازند و از دیگران کمک می‌طلبند بنابراین هر کسی بسته به نوع شخصیت در مقابل فشارهای روانی واکنش خاصی نشان می‌دهد (۱۰). نتایج مطالعه حجت، گونلا، اردمن و وگل نشان داد که عامل روان‌آزردگی‌گرایی که خود انگیزاننده شیوه

خاصی از ارزیابی شناختی است در تجربه تنیدگی دانشجویان نقش بسزایی دارد (۱۱). دیسا، یوسف، ابراهیم، عبدکدیر و رحمان در مورد ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و تنیدگی شغلی در دانشگاه به این نتیجه رسیدند که روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گرایی پیش‌بین‌های قوی تنیدگی شغلی هستند (۱۲).

از نظر خرمایی و خیر، نقش ویژگی‌های شخصیتی بر رفتار و شناخت گاه مستقیم و بی‌واسطه است و گاه با اثرگذاری بر عوامل واسطه‌ای موجب بروز پیامدهای رفتاری و شناختی می‌شود (۱۳). پژوهش حاضر قصد دارد تنیدگی تحصیلی دانش‌آموزان را بر اساس ویژگی‌های شخصیتی آنها و با واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای پیش‌بینی نماید. در این زمینه تامرز، جانکی و هلیگسون بیان می‌کنند که سبک مقابله‌ای به تلاش‌های شناختی و رفتاری برای جلوگیری، مدیریت و کاهش تنیدگی اشاره دارد (۱۴). اندلر و پارکر افراد را بر حسب سه نوع سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی متمایز می‌کنند (۱۵). پژوهش‌های مختلف تأثیر مدیریت شناختی- رفتاری تنیدگی را در کاهش تنیدگی پس از ضربه و کاهش تنیدگی شغلی پرستاران (۱۶ و ۱۷) نشان دادند. چراغی و همکاران نیز نشان دادند افرادی که از سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار استفاده می‌کنند تنیدگی کمتری را تجربه می‌کنند (۱۸). در پژوهشی دیگر مشخص شد که ویژگی‌های شخصیتی بر راهبردهای مقابله با تنیدگی تأثیر می‌گذارد (۱۹). ژو، لی، لی، وانگ، و ژائو گزارش کردند از بین پنج عامل بزرگ شخصیت، برون‌گرایی، توافق‌پذیری و گشودگی به تجربه عمدتاً با روند مقابله‌ای مسئله‌مدار رابطه مثبت دارند (۲۰). لی بگلی، پریس، و دلیگونس گزارش کردند که افراد برون‌گرا بیشتر از راهبردهای مقابله‌ای مسئله‌مدار مانند جستجوی حمایت اجتماعی، تفکر مثبت، و ارزیابی مجدد استفاده می‌کنند (۲۱) درحالی‌که افراد روان‌آزده‌گرا از راهبردهای منفعلانه مانند دوری‌گزینی، تفکر آرزومندانه و ستیزه‌جویی استفاده می‌کنند. والراس، تارگرسون، جعفری،

بیشتری تجربه می‌کنند (۲۶). دانش‌آموزان با ویژگی‌های شخصیتی گوناگون هنگامی که وارد مدرسه می‌شوند، رویدادهای مختلفی را تجربه می‌کنند و متناسب با ویژگی‌های شخصیتی خود، در مواجهه با این رویدادها سبک‌های مقابله‌ای را برمی‌گزینند که در تشدید یا تخفیف تنیدگی‌ها اثر گذار است؛ بنابراین با توجه به نقش ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های مقابله‌ای افراد در درک شدت و میزان تنیدگی تحصیلی، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این مسئله است که کدام یک از ویژگی‌های شخصیتی (روان‌آزردگی، گشودگی به تجربه، برون‌گرایی، وظیفه‌گرایی و توافق‌پذیری) با واسطه‌گری کدام سبک‌های مقابله‌ای (مسئله‌مدار، هیجان‌مدار، و اجتنابی) می‌تواند تنیدگی تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی نماید؟

امیری مجد، و اسفندیاری نشان دادند که روان‌آزردگی گرایمی بر سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار اثر منفی معنادار، بر سبک هیجان‌مدار اثر مثبت، و بر سبک مقابله‌ای اجتنابی اثر منفی و غیرمعنادار دارد (۲۲ و ۲۳). همچنین نتایج پژوهش کارور و کونور بیانگر حاکی از استفاده بیشتر افراد روان‌آزرد گرا از سبک هیجان‌مدار و استفاده کمتر افراد وظیفه‌گرا از این سبک است (۲۴). مطالعه کارداماس و کلاتتری نشان داد که دانشجویان با خودکارآمدپنداری بالا از مقابله‌های مثبت (مسئله‌مدار) استفاده و در نتیجه نشانه‌های کمتری از تنیدگی را گزارش می‌کنند. باید توجه داشت که شایستگی و خودکارآمدی صفات مرتبط با عامل وظیفه‌گرایی است (۲۵). پرکینز و کر نشان دادند افراد روان‌آزرد گرا در محیط‌های پرتنیدگی عملکرد ضعیفی نشان می‌دهند در نتیجه تنیدگی

نمودار ۱: مدل مفهومی پیش‌بینی تنیدگی تحصیلی بر اساس صفات شخصیتی و سبک‌های مقابله‌ای

آماري شامل دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه (۹۹۵ دختر و ۱۳۲۹ پسر) مشغول به تحصیل در شهرستان سپیدان در سال ۹۵-۱۳۹۴ بودند. به منظور انتخاب گروه نمونه، تعداد ۳۲۷ دانش‌آموز (۱۵۵ پسر و ۱۷۲ دختر) با استفاده از روش خوشه‌گیری چندمرحله‌ای تصادفی، انتخاب شدند؛ به این ترتیب که ابتدا مجوزهای لازم از آموزش و پرورش گرفته شد و هماهنگی لازم به عمل آمد. سپس از میان مدارس موجود ۶ مدرسه به تصادف انتخاب شدند و از هر مدرسه ۳ کلاس به صورت تصادفی انتخاب و تمامی دانش‌آموزان این کلاس‌ها

با توجه به نمودار ۱، ابعاد ویژگی‌های شخصیت هم به صورت مستقیم و هم با واسطه ابعاد سبک‌های مقابله‌ای می‌توانند ابعاد تنیدگی تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است که در آن ویژگی‌های شخصیتی به عنوان متغیر برون‌زا، سبک‌های مقابله‌ای متغیر واسطه و تنیدگی تحصیلی به عنوان متغیر درون‌زا است. جامعه

پرسشنامه‌های تنیدگی تحصیلی، ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های مقابله‌ای را تکمیل کردند. ملاک ورود مشارکت کنندگان در پژوهش سلامت جسمی و روانی و ملاک خروج داشتن سابقه مردودی بوده است.

(ب) ابزار

۱) پرسشنامه تنیدگی تحصیلی^۱: این پرسشنامه دارای ۹ خرده‌مقیاس بوده که عوامل تنیدگی زای تحصیلی شامل ترس از شکست، انضباط، اضطراب امتحان، ترس از موفقیت، انتظارات والدین، رقابت، انتظارات معلمین، نمره، و کثرت دانش‌آموزان را دربرمی‌گیرد. نمره‌گذاری این آزمون بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای است. روایی این ابزار از طریق تحلیل محتوا و اعتبار پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه شده است که اعتبار مؤلفه‌های این پرسشنامه بین ۰/۷۲-۰/۶۲ بوده است (۲۷). در پژوهش حاضر برای تعیین روایی از تحلیل عامل استفاده شد، به این صورت که در مرحله اول ۹ خرده‌مقیاس استخراج شد و در مرحله بعد با تحلیل عاملی مرتبه دوم، دو بعد کلی استخراج گردید. بعد اول شامل خرده‌مقیاس‌های حساسیت، نگرش به موفقیت، اضطراب، ابهام، و کثرت دانش‌آموزان بود که به نام تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا نام‌گذاری شد. بعد دوم شامل خرده‌مقیاس‌های توانایی، انضباط، و رقابت بود و به نام تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی نام‌گذاری شد. جهت بررسی اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. ضریب آلفا برای تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا و تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی به ترتیب ۰/۶۲ و ۰/۶۴ است.

۲) پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت^۲: در این پژوهش از پرسش‌نامه ویژگی‌های شخصیتی ۵۰ گویه‌ای گلدبرگ (۲۸) به جهت اختصار و شاخص‌های روان‌سنجی مناسب آن استفاده شد. گلدبرگ شواهدی برای روایی و اعتبار این ابزار ارائه نموده است. درجه‌بندی این ویژگی‌ها بر اساس مقیاس پنج

درجه‌ای لیکرت است (۲۹). خرمایی در پژوهش خود برای تعیین روایی از تحلیل عاملی استفاده کرده است که هر ۵ عامل مورد تأیید قرار گرفته است و برای تعیین اعتبار از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده نمود که این ضرایب برای برون‌گرایی، وظیفه‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری، و روان‌آزردگی گزینی به ترتیب، ۰/۷۷، ۰/۸۰، ۰/۷۸، ۰/۸۰، و ۰/۸۸ به دست آمد (۲۹). در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی و با چرخش واریماکس استفاده شد. جهت بررسی اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضرایب اعتبار برای برون‌گرایی، وظیفه‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری، و روان‌آزردگی گزینی به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۶۹، ۰/۷۵، ۰/۷۶، و ۰/۸۱ به دست آمد.

۳) پرسشنامه سبک‌های مقابله‌ای^۳: این آزمون توسط اندلر و پارکر ساخته شده است و شامل ۴۸ سؤال است که پاسخ هر سؤال به روش لیکرت (از هرگز: ۱ تا همیشه: ۵) نمره‌گذاری می‌شود. در نهایت سبک غالب فرد با توجه به نمره‌ای که در آزمون کسب می‌کند مشخص می‌شود، یعنی هر کدام از رفتارها که نمره بالا در مقیاس کسب کند به عنوان سبک مقابله‌ای فرد در نظر گرفته می‌شود. اندلر و پارکر پرسشنامه موردنظر را برای ارزیابی انواع روش‌های مقابله‌ای که توسط فرد در موقعیت‌های تنش‌آور مورد استفاده قرار می‌گیرد، مطرح نمودند (۱۶). پژوهش‌های انجام شده در ایران از جمله فراهانی، شکری، گراوند و دانشپور نشان دادند که همبستگی درونی آزمون در حد نسبتاً بالایی است که این خود معرف روا بودن آزمون است (۳۰). ضریب اعتبار به روش آلفای کرونباخ در پژوهش جعفرنژاد، فرزاد، مرادی، و شکری برای هر یک از سبک‌های مسئله‌مدار، هیجان‌مدار، و اجتنابی به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۰، و ۰/۷۲ به دست آمده است (۳۱). در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی این ابزار از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس استفاده شد. جهت بررسی اعتبار نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و

1. Academic stress questionnaire
2. Five big Personality traits questionnaire

3. Coping styles questionnaire

تکمیل کنند. به شرکت کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه می‌ماند. در نهایت داده‌های پژوهش نیز با استفاده از نرم‌افزار Amos21 و SPSS21 مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی میانگین و انحراف معیار، بیشترین و کمترین نمره، ابعاد متغیرهای مورد بررسی در پژوهش ارائه گردیده است.

ضرایب اعتبار برای سبک‌های مقابله‌ای مسئله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۸۶، ۰/۸۵ و ۰/۷۳ به دست آمد. **ج) روش اجرا:** جهت انتخاب افراد نمونه ابتدا مجوزهای لازم از کمیته علمی و اخلاقی آموزش و پرورش گرفته شد و بعد از بیان اهداف پژوهش و با رعایت ملاحظات اخلاقی، آزمودنی‌ها رضایت خود را برای حضور در پژوهش اعلام نمودند و سپس از آنها خواسته شد که پرسشنامه‌های تنیدگی تحصیلی، ویژگی‌های شخصیتی، و سبک‌های مقابله‌ای را

جدول ۱: یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	مولفه‌ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
ابعاد ویژگی‌های شخصیت	روان‌آزردگی‌گرایی	۲۵/۶۱	۶/۷۴	۸	۴۰
	توافق‌پذیری	۴۰/۲۸	۵/۸۳	۱۶	۵۰
	گشودگی	۵۱/۹	۷/۲۶	۳۲	۷۰
	وظیفه‌گرایی	۱۴/۸۱	۴/۵۶	۶	۳۰
	برون‌گرایی	۲۱/۷۵	۴/۸۹	۷	۳۵
	سبک اجتنابی	۲۱/۷۵	۴/۸۹	۷	۳۵
ابعاد سبک‌های مقابله‌ای	سبک مسئله‌مدار	۴۰/۲۴	۸/۱۶	۱۹	۶۰
	سبک هیجان‌مدار	۴۸/۲۰	۱۰/۶	۲۱	۸۰
تنیدگی تحصیلی	تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا	۱۰/۱	۱۵	۵۱	۱۴۳
	تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی	۷۳/۷۹	۱۲/۶	۲۸	۱۰۲

نمره؛ و سبک اجتنابی دارای کمترین میانگین، انحراف معیار و حداقل نمره است. همچنین بین ابعاد تنیدگی تحصیلی، تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بیش‌ترین میانگین، انحراف معیار و حداکثر نمره را دارد. در جدول ۲ همبستگی بین متغیرهای مورد بررسی در ماتریس همبستگی ارائه شده است.

یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که بین ابعاد ویژگی‌های شخصیت، گشودگی بیشترین میانگین و انحراف معیار و وظیفه‌گرایی کمترین میانگین و انحراف معیار را دارد. همچنین حداکثر نمره مربوط به گشودگی، و حداقل نمره مربوط به وظیفه‌گرایی است. در میان ابعاد سبک‌های مقابله‌ای، سبک هیجان‌مدار دارای بیشترین میانگین، انحراف معیار و حداکثر

جدول ۲: جدول همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	مؤلفه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. روان‌آزردگی گرائی											
ابعاد ویژگی‌های شخصیت	۲. گشودگی	۰/۱۱*	۱								
	۳. توافق‌پذیری	۰/۱۲*	۰/۲۷**	۱							
	۴. وظیفه‌گرایی	۰/۲۹**	۰/۳۳**	۰/۲۸**	۱						
	۵. برون‌گرایی	۰/۰۹	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۰۵-	۱					
	۶. اجتنابی	۰/۰۱	۰/۰۳-	۰/۰۴	۰/۱۱*	۰/۱۶**	۱				
ابعاد سبک‌های مقابله‌ای	۷. مسئله‌مدار	۰/۲۸**	۰/۶۲**	۰/۲۷**	۰/۳۶**	۰/۰۳	۰/۰۸	۱			
	۸. هیجان‌مدار	۰/۶۵**	۰/۰۱	۰/۰۲-	۰/۲۹**	۰/۰۶-	۰/۱۸**	۰/۰۹	۱		
	۹. تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا	۰/۵۱**	۰/۰۳-	۰/۰۴-	۰/۲۲**	۰/۱۹**	۰/۰۱-	۰/۱۳*	۰/۶۰**	۱	
تحصیلی	۱۰. تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی	۰/۳۱**	۰/۵۰**	۰/۳۱**	۰/۴۴**	۰/۱۰	۰/۱۹**	۰/۵۲**	۰/۲۶**	۰/۲۶**	۱

نتایج آزمون فرضیه‌های مدل نشان داد که روان‌آزردگی-گرای پیش‌بین مثبت ($\beta=0/48, P<0/001$) عامل تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده و برون‌گرایی، گشودگی و وظیفه‌گرایی پیش‌بین منفی ($\beta=-0/14, P<0/001$)، عامل تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا هستند. علاوه بر این نتایج نشان داد که عامل تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی به وسیله‌ی روان‌آزردگی گرای و برون‌گرایی به ترتیب ($\beta=0/06, P<0/001$) و ($\beta=0/13, P<0/05$) به صورت مثبت پیش‌بینی شده است. همچنین این عامل توسط وظیفه‌گرایی، توافق‌پذیری و گشودگی به صورت منفی (به ترتیب $\beta=-0/25, P<0/001$, $\beta=-0/13, P<0/001$)، پیش‌بینی شده است.

نتایج مربوط به پیش‌بینی سبک‌های مقابله‌ای بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت نشان داد که گشودگی و وظیفه‌گرایی پیش‌بینی مثبت ($\beta=0/58, P<0/001$) و ($\beta=0/12, P<0/05$) سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار بوده و روان‌آزردگی گرای پیش‌بین منفی سبک مقابله‌ای

همان‌گونه که جدول ۲ نشان می‌دهد روان‌آزردگی گرای با تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا ($r=0/51, P<0/001$) و با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=0/31, P<0/001$) رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین سبک مقابله‌ای اجتنابی با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=0/19, P<0/001$)، سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار با تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا ($r=0/60, P<0/001$) و با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=0/26, P<0/001$) رابطه مثبت و معناداری دارد. گشودگی با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=-0/50, P<0/001$)، توافق‌پذیری با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=-0/31, P<0/001$)، وظیفه‌گرایی با تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا ($r=-0/22, P<0/001$) و با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=-0/44, P<0/001$) رابطه منفی و معناداری دارند. در نهایت این که بین سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار با تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا ($r=0/13, P<0/05$) و با تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی ($r=-0/52, P<0/001$) رابطه منفی وجود دارد.

$\beta =$ تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده که در این میان سبک اجتنابی نقش واسطه‌گری سهمی را ایفا می‌کند. همچنین گشودگی و وظیفه‌گرایی به صورت غیرمستقیم پیش‌بین منفی ($\beta = -0/07, P < 0/001, \beta = -0/06, P < 0/001$) تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده‌اند که در این میان سبک هیجان‌مدار بین گشودگی و تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا و سبک اجتنابی بین وظیفه‌گرایی و تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا نقش واسطه‌گری کامل را دارند. همچنین نتایج حاکی از آن است که روان‌آزردگی‌گرایی به صورت غیرمستقیم پیش‌بین مثبت ($\beta = -0/06, P < 0/001$) تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده که در این میان سبک مسئله‌مدار نقش واسطه‌گری کامل داشت. برون‌گرایی هم به صورت مستقیم هم غیرمستقیم به ترتیب پیش‌بینی کننده‌ی مثبت ($\beta = 0/11, P < 0/05, P < 0/05$)، تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده که در اینجا سبک مقابله‌ای اجتنابی دارای نقش واسطه‌ای سهمی بوده است. همچنین گشودگی هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم پیش‌بین منفی ($\beta = -0/20, P < 0/001$)، تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده که در این میان سبک مسئله‌مدار دارای نقش واسطه‌گری سهمی بود. وظیفه‌گرایی نیز به صورت مستقیم و غیرمستقیم پیش‌بین منفی ($\beta = -0/19, P < 0/001, \beta = -0/06, P < 0/001$) تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده که در این میان سبک اجتنابی و مسئله‌مدار دارای نقش واسطه‌گری سهمی بودند. در جدول ۳ شاخص‌های برازندگی نشان داده شده است.

مسئله‌مدار است. همچنین برون‌گرایی ($\beta = 0/13, P < 0/05$) پیش‌بین مثبت سبک مقابله‌ای اجتنابی بوده و وظیفه‌گرایی ($\beta = -0/12, P < 0/05$) پیش‌بین منفی سبک مقابله‌ای اجتنابی است. علاوه بر این نتایج نشان می‌دهد که گشودگی و روان‌آزردگی‌گرایی پیش‌بین مثبت ($\beta = 0/13, P < 0/001$) و سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار بوده و وظیفه‌گرایی پیش‌بین منفی ($\beta = -0/17, P < 0/001$) سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار است. نتایج مربوط به پیش‌بینی تنیدگی تحصیلی بر اساس ابعاد سبک‌های مقابله‌ای نشان داد که سبک اجتنابی به صورت مثبت ($\beta = 0/18, P < 0/001$) پیش‌بینی کننده‌ی عامل تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده و سبک مسئله‌مدار پیش‌بین منفی ($\beta = -0/31, P < 0/001$) عامل تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی است. همچنین نتایج نشان داد سبک هیجان‌مدار به صورت مثبت ($\beta = 0/45, P < 0/001$) پیش‌بینی کننده‌ی عامل تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده و سبک اجتنابی به صورت منفی ($\beta = -0/09, P < 0/05$) پیش‌بینی کننده‌ی عامل تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده است. نتایج مربوط به نقش واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای در رابطه‌ی بین پنج عامل بزرگ شخصیت و ابعاد تنیدگی تحصیلی نشان داد که روان‌آزردگی‌گرایی هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم پیش‌بین مثبت ($\beta = 0/21, P < 0/001, \beta = 0/27, P < 0/001$) تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده که در این میان سبک هیجان‌مدار و مسئله‌مدار نقش واسطه‌گری سهمی را ایفا می‌کند. برون‌گرایی هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم پیش‌بین منفی ($\beta = -0/13, P < 0/001, \beta = -0/01, P < 0/001$)،

جدول ۳: شاخص‌های برازش مدل نهایی

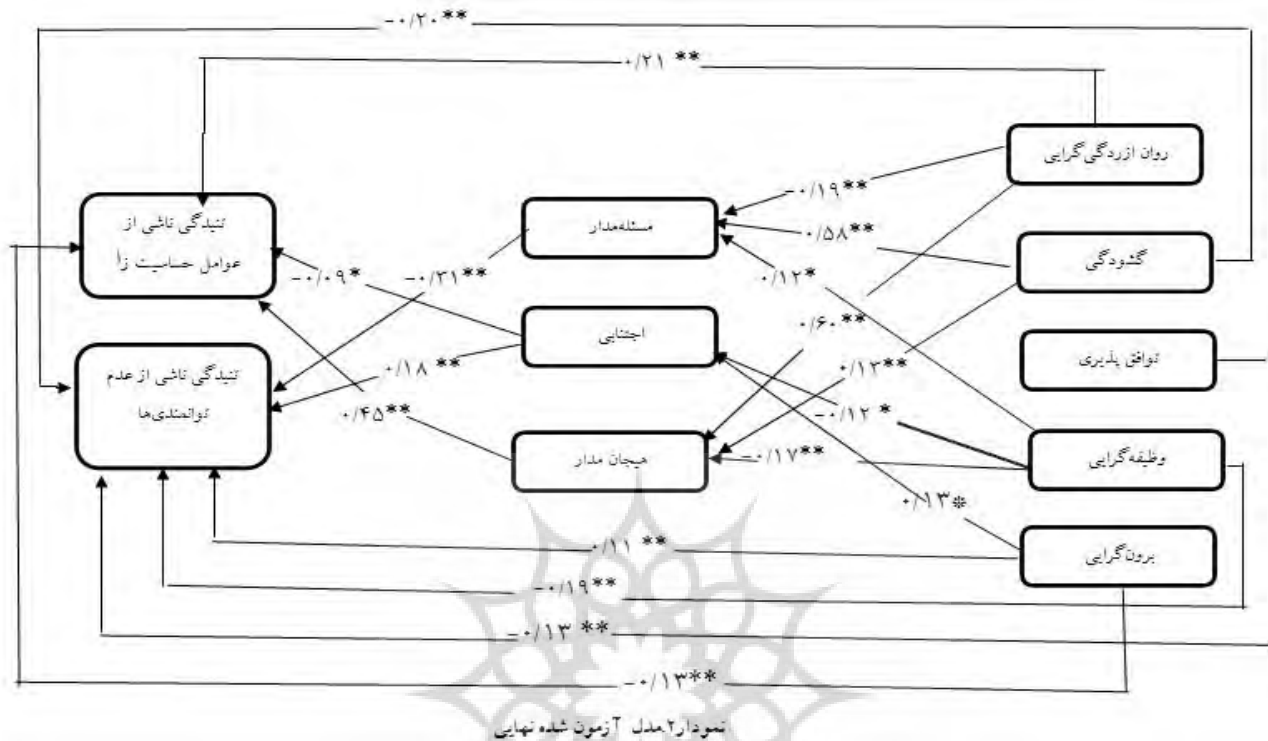
شاخص	NFI	TLI	IFI	CFI	GFI	RMSEA
مقدار	0/91	0/86	0/93	0/93	0/95	0/08

برازش مانند کای اسکوتر (مربع‌خی) RMSEA (شاخص ریشه‌ی دوم برآورد خطای تقریبی)، NFI (شاخص

همان‌گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است، برای تعیین برازش مدل پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های

می‌دهد. در این مدل مسیرهایی که به شکل مستقیم و غیرمستقیم و با واسطه سبک‌های مقابله‌ای ابعاد تنیدگی تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند، نشان داده شده است.

نرم‌نشده)، CFI (شاخص برازش تطبیقی)، IFI (شاخص برازش افزایشی) و GFI، میزان برازش مدل موردبررسی و تأیید قرار گرفت. نمودار ۲. مدل آزمون‌شده نهایی را نشان

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی تنیدگی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی با واسطه‌گری سبک‌های مقابله‌ای در دانش‌آموزان دبیرستانی بود. در این بخش مهمترین یافته‌ها مورد بحث قرار می‌گیرد. نتایج نشان داد که از بین پنج عامل شخصیت روان‌آزردگی‌گرایی پیش‌بین مثبت و معنادار تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده است. این یافته همسو با نتایج پژوهش شگری و همکاران (۳۲)، دیسا و همکاران (۳۲)، دیسا و همکاران (۱۲)، پرکینز و کر (۲۶) و سروقد، برزگر و بلاغی (۳۳) است. افراد روان‌آزردگرا به دلیل داشتن خصوصیات از قبیل کمرویی، تمایل زیاد برای تجربه کردن اضطراب، غیرمنطقی بودن، افسرده بودن، زودرنج بودن و هیجانی بودن، مدیریت مناسبی بر روی افکار و اعمال خود ندارند. این افراد هرگاه در موقعیت‌هایی از قبیل محیط‌های شلوغ، ناآشنا، مبهم

همان‌گونه که در نمودار ۲ نشان داده شده است از میان ابعاد ویژگی‌های شخصیت، روان‌آزردگی‌گرایی و برون‌گرایی به‌طور مستقیم تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا را پیش‌بینی می‌کند. گشودگی، توافق‌پذیری، وظیفه‌گرایی، و برون‌گرایی به‌طور مستقیم تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های را پیش‌بینی می‌کند. همه ابعاد ویژگی‌های شخصیتی با واسطه‌گری ابعاد سبک‌های مقابله‌ای می‌تواند ابعاد تنیدگی تحصیلی را پیش‌بینی کند. طبق این مدل روان‌آزردگی‌گرایی، گشودگی، وظیفه‌گرایی با واسطه‌گری سبک مقابله‌ای تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌ها را و روان‌آزردگی‌گرایی، گشودگی و وظیفه‌گرایی با واسطه‌گری سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا را پیش‌بینی می‌کنند.

راهکارهای مبتنی بر برنامه‌ریزی دقیق، بیشتر استفاده می‌کنند و از راهبردهای اجتنابی و هیجان‌مدار، کمتر استفاده می‌کنند. نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان داد که سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار پیش‌بین مثبت تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بوده است. زمانی که افراد از راهکارهای مبتنی بر هیجان‌مانند تنظیم عواطف، عقب‌نشینی و تخلیه هیجانی استفاده کنند به صورت کوتاه‌مدت احساس آرامش می‌کنند و از آنجایی که این پاسخ‌ها، افراد را از انجام فعالیت‌های مفید جهت حل مسئله بازمی‌دارد و مسئله همچنان به قوت خود باقی است افرادی که از این راهکار استفاده می‌کنند تنیدگی بیشتری تجربه می‌کنند. پژوهش حاضر همچنین نشان داد که سبک مقابله‌ای اجتنابی، تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا را به صورت منفی و تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی را به صورت مثبت پیش‌بینی می‌کند. می‌توان گفت افراد با سبک اجتنابی، زمانی که با عوامل حساسیت‌زا از قبیل محیط‌های شلوغ و ناآشنا مواجه می‌شوند با اجتناب از این موقعیت‌ها تنیدگی کمتری را تجربه می‌کنند، اما زمانی که مسائل مربوط به توانمندی‌های خویش است به نظر می‌رسد که نمی‌توانند کاملاً از فکر کردن به مسئله اجتناب کنند، در نتیجه دچار رفتارهایی از قبیل خودسرزنی و نشخوار فکری می‌شوند، و متعاقباً تنیدگی بیشتری را تجربه می‌کنند. نتایج نشان داد که سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار، تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی را به صورت منفی پیش‌بینی می‌کند. این یافته با نتیجه پژوهش چراغی و همکاران همسو است (۱۸). هرگاه دانش‌آموزان در برخورد با موقعیت‌های تنش‌آور از راهکارهای مبتنی بر حل مسئله مانند افزایش اطلاعات و مشورت استفاده کنند کمتر دچار رفتارهایی مانند خودملامت‌گری و نشخوار فکری می‌شوند، در نتیجه تنیدگی کمتری تجربه می‌کنند. در پژوهش حاضر پیش‌بینی تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا از طریق روان‌آزردگی‌گرایی با واسطه‌گری سهمی سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار نیز معنادار است، این یافته همسو با یافته‌های شکرری و همکاران (۳۲) و

و موقعیت‌های تنش‌آور مانند امتحان قرار می‌گیرند، تنیدگی بیشتری را نسبت به افراد دیگر تجربه می‌کنند. وظیفه‌گرایی نیز پیش‌بین منفی تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بوده است. افراد وظیفه‌گرا با توجه به ویژگی‌هایی از قبیل خودتنظیمی و ارزیابی‌های صحیح از توانایی خود و موقعیت‌ها مدیریت بیشتری روی اعمال خود دارند و در برابر موقعیت‌های تنیدگی‌زا کمتر دچار تنش می‌شوند.

همچنین گشودگی و توافق‌پذیری پیش‌بین منفی تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی است. افراد گشوده، به دلیل ارزیابی مثبت از توانایی‌های خود و همچنین افراد توافق‌پذیر به دلیل داشتن میزان سازش بالا با محیط خود کمتر دچار تنیدگی می‌شوند. نتایج درباره ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های مقابله‌ای نشان داد که روان‌آزردگی‌گرایی پیش‌بین منفی سبک مسئله‌مدار و پیش‌بین مثبت سبک هیجان‌مدار و اجتنابی بوده است. این یافته همسو با یافته‌های شکرری و همکاران (۳۲)، هرن و میشل (۳۴) و رضاپور و همکاران (۳۵) است. می‌توان گفت افراد روان‌آزرده گرا عموماً مضطرب، مستعد ناراحتی و نگرانی، پرخاشگری و تکانشی هستند و با سبک مقابله‌ای هیجان‌مدار که شامل احساس اضطراب، خودملامت‌گری، بلا تکلیفی و خشم است همراهی نشان می‌دهند و کمتر از سبک مسئله‌مدار استفاده می‌کنند.

همچنین گشودگی به تجربه پیش‌بین مثبت سبک مسئله‌مدار و هیجان‌مدار بوده است. این یافته همسو با یافته‌های کارور و کونور اسمیت است (۲۴). افراد گشوده به دلیل داشتن ویژگی‌های خردمندی، تمایل به پذیرفتن ایده‌های جدید دارند و از راهبردهای نادیده گرفتن و اجتناب از موقعیت استفاده نمی‌کنند و به دلیل توجه به تجربه‌های عاطفی درونی با سبک هیجان‌مدار سازش نشان می‌دهند. وظیفه‌گرایی نیز پیش‌بین مثبت سبک مسئله‌مدار و پیش‌بین منفی سبک هیجان‌مدار و اجتنابی بوده است. این یافته با نتایج پژوهش‌های کارور و کونور اسمیت همسو است (۲۴). افراد وظیفه‌گرا به دلیل داشتن کارآمدی، وظیفه‌شناسی، سازماندهی و نظم در امور از

هرن و میشل (۳۴) است. افراد روان‌آزرده گرا عموماً مضطرب و برانگیخته هستند و از راهکارهای هیجان‌مدار استفاده می‌کنند، از طرفی سبک مقابله‌ی هیجان‌مدار با احساس اضطراب، خودملامت‌گری، بلا تکلیفی و خشم همراه است در نتیجه افراد روان‌آزرده گرا به دلیل استفاده از سبک هیجان‌مدار تنیدگی بیشتری تجربه می‌کنند.

نتایج نشان داد که مسیر غیرمستقیم معنادار دیگر، پیش‌بینی تنیدگی ناشی از عدم توانمندی‌های شخصی بر اساس روان-آزردگی‌گرایی با واسطه‌گری کامل سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار است. رابطه منفی و معنادار روان‌آزردگی‌گرایی با سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار همسو با یافته‌های کاردام و کراپیک است (۳۶). افراد روان‌آزرده گرا به دلیل دارا بودن برانگیختگی بالا کمتر از سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار استفاده می‌کنند در نتیجه این افراد در برخورد با موقعیت‌های تنش‌آور، تنیدگی بیشتری تجربه می‌کنند. از جمله مسیرهای غیرمستقیم معنادار دیگر در این پژوهش، پیش‌بینی ابعاد تنیدگی تحصیلی بر اساس گشودگی با واسطه‌گری سهمی سبک مسئله‌مدار و کامل سبک هیجان‌مدار است. این یافته همسو با نتیجه پژوهش شکری و همکاران است (۳۲). افراد گشوده به دلیل داشتن تمایل به پذیرفتن ایده‌های جدید از راهبردهای نادیده گرفتن مسئله، کمتر استفاده می‌کنند در نتیجه این افراد کمتر دچار رفتارهایی مانند خودملامت‌گری و نشخوار فکری می‌شوند و تنیدگی کمتری تجربه می‌کنند. در تبیین پیش‌بینی تنیدگی ناشی از عوامل حساسیت‌زا بر اساس گشودگی با واسطه‌گری کامل سبک هیجان‌مدار می‌توان این گونه گفت که افراد گشوده به دلیل توجه به تجربه‌های عاطفی با راهبرد هیجان‌مدار (تخلیه هیجانی و جستجوی موقعیت برای فرار از موقعیت) سازش نشان می‌دهند، در نتیجه این افراد در مواجهه با عوامل حساسیت‌زا (محیط‌های شلوغ، ناآشنا) تنیدگی بیشتری تجربه می‌کنند. پیش‌بینی ابعاد تنیدگی تحصیلی بر اساس وظیفه‌گرایی با واسطه‌گری کامل سبک هیجان‌مدار و سهمی سبک مسئله‌مدار و اجتنابی از جمله مسیرهای غیرمستقیم معنادار دیگر بود،

این یافته با نتایج پژوهش‌های شکری و همکاران (۳۲) هماهنگ است. افراد وظیفه‌گرا به دلیل کارآمدی و نظم در امور از راهکارهای حل مسئله استفاده می‌کنند و کمتر به سراغ راهکارهای اجتنابی و هیجان‌مدار می‌روند، در نتیجه این افراد به دلیل استفاده از سبک مسئله‌مدار تنیدگی کمتری را تجربه می‌کنند. در مجموع از این یافته‌ها می‌توان این گونه استنباط کرد که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند اثر خود را بر روی تنیدگی تحصیلی هم به صورت مستقیم و هم با واسطه سبک‌های مقابله‌ای اعمال کنند. از آنجایی که ویژگی‌های شخصیتی دارای ثبات هستند و محیط هم هیچ‌گاه از عوامل تنش‌آور خالی نمی‌شود بنابراین جهت کاهش تنیدگی تحصیلی دانش‌آموزان لازم است راهکارهای مقابله‌ای مناسب آموزش داده شود. بر اساس نتایج به دست آمده در این پژوهش پیشنهاد می‌شود در محیط‌های آموزشی ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان و سبک‌های مقابله‌ای آنها مورد شناسایی قرار گیرد تا بتوان با آموزش سبک مقابله‌ای مسئله‌مدار به این دانش‌آموزان گام مؤثری در کاهش تنیدگی آنها برداشت. با توجه به اینکه این پژوهش در دوره متوسطه انجام شد و به عنوان یک محدودیت، تعمیم نتایج را به سایر گروه‌های سنی مشکل می‌سازد، بنابراین پیشنهاد می‌شود این پژوهش در دوره‌های دیگر تحصیلی (به خصوص دانشگاه) اجرا گردد.

تشکر و قدردانی: این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد فریده امینی در رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه شیراز با کد ۷۲۹ است بدین وسیله از دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهرستان سپیدان که در این پژوهش شرکت داشتند، و همچنین معلمانی که در انجام این پژوهش همکاری کردند، تشکر و قدردانی می‌شود.

تضاد منافع: این پژوهش برای نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشته است.

References

1. Dunne MP, Sun J, Nguyen ND, Truce T, Loan KX, Dixon J. The influence of educational pressure on mental health of the adolescence in East Asia. *Journal of Science Research, Hue University*. 2010; 61(1): 18-27.
2. Ang RP, Huan, V, Braman O. Factorial structure and invariance of the academic expectations stress inventory across Hispanic and Chinese adolescent samples. *Child psychiatry Hum De*. 2007; 38(1): 73-87.
3. Holinka C. Stress, emotional intelligence, and life satisfaction in college students. *Coll Stud J*. 2015; 49(2): 300-311.
4. Blashill M. Academic stress and working memory in elementary school students. Doctoral dissertations. College of education and behavioral science. University of Northern Colorado. 2016, pp: 73-88.
5. Sarita S. Academic stress among students: role and responsibilities of parents. *International Journal of Applied Research*. 2015; 1(10): 385-388.
6. Gadzella BM, Baloglu M. Confirmatory factor analysis and internal consistency of student-life stress inventory. *Journal of Instructional Psychology*. 2001; 28(2): 84-94.
7. Klink JL, Winston A, Bakken L. Coping efficacy and perceived family support: potential factors for reducing stress in premedical students. *Med Edu*. 2008; 42(6): 572-579.
8. Manjula M. Academic stress management: an intervention in pre-university college youth. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*. 2016; 42(1):105-113.
9. Coverts S, Gregory J. Stressful academic situation: study on appraisal variables in adolescence. *Revue Europeans de Psychology Applique*. 2004; 54(4): 261-271.
10. Khorshid A. Survey the relation between personality characteristics and learning styles of high school students in Bijar. [MA thesis, Iran, Bijar]. Faculty of Literature and Humanities, Shaheed Rajee University; 2011, pp: 38. [Persian].
11. Hojat M, Gonnella JS, Erdmann J B, Vogel W H. Medical students' cognitive appraisal of stressful life events as related to personality, physical well-being, and academic performance: A Longitudinal study. *Pers Individual Dif*. 2003; 35(1): 219-235.
12. Desa A, Yusoof F, Ibrahim N, Abdi Kadir NB, Rahman RM. A study of the relationship and influence of personality on job stress among academic administrators at a university. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 2014; 114: 355-359.
13. Khormaei F, Khayer M. Model for checking casual personality traits, motivational orientation, and learning cognitive strategies. *Journal of Human and Social Sciences in Shiraz University*. 2006; 25(4):79-97. [Persian].
14. Tamers L K, Janicki D, Helgeson V S. Sex differences in coping behavior: A meta – analytic review and an examination of relative Coping. *Pers Soc Psychol Rev*. 2002; 6(1): 2-30.
15. Endler NS, Parker JD. Multi-dimensional assessment of coping: A critical evaluation. *J Pers Soc Psychol*. 1990; 58(5):844-854.
16. Barrera TL, Mott J M, Hofstein R F, Teng EJ. A meta-analytic review of exposure in group cognitive. Behavioral therapy for posttraumatic stress disorder. *Clin Psychol Rev*. 2013; 33(1): 24-32.
17. Orly S, Rivka B, Rivka E, Dorit S. Are cognitive-behavioral interventions effective in reducing occupational stress among nurses? *Appl Nurs Res* 2012; 25(3):152-157.
18. Cheraghi F, Dasta M, Ghorbani R, Abidezadegan A, Arabzadeh M. Perceived self-efficacy, cognitive coping strategies, and academic stress. *Journal of research in psychology health*. 2009; 3(1): 29-40. [Persian].
19. Beshart M. personality and coping styles. *Journal of modern psychological researches*. 2007; 2(7): 25-49.
20. Zhou Y, Li D, Li X, Wang Y, Zhao L. Big five personality and adolescent internet addiction: The mediating role of coping style. *Journal of Addict Behav*. 2017; 64:42-48.

21. Lee- Bagley D, Preece M, Delgonis A. Coping with interpersonal stress: role of big five traits. *J Pers Soc Psychol.* 2005; 73(5):1141-1180.
22. Vollrath M, Torgerson S. Personality types and coping. *Pers Individ dif.* 2000; 29(2): 367-378.
23. Jafari A, Amiri Majd M, Esfandiary Z. Relationship between personality characteristics and coping strategies with job stress in nurses. *Journal of Nursing Management.* 2011; 1(4): 36-44. [Persian].
24. Carver CS, Connor-Smith J. Personality and coping. *Annu Rev Psychol.* 2010; 61: 679-704.
25. Kardemas E C, Kalantari –Azizi A. The stress process, self-efficacy expectations, and psychological health. *Pers Individ dif.* 2004; 37(5):1033- 1043.
26. Perkins AM, Corr P J. Cognitive ability as buffer to neuroticism church chills secret weapon. *Pers Individ Dif.* 2006; 40(1): 39-51.
27. Dyreh E. Checking measure and source of academic stress among high school students in Shiraz. [Master thesis, Iran, Shiraz], college of psychology Shiraz university; 995, pp: 40. [Persian].
28. Goldberg LR. An alternative, description of personality, the big-five factor structure. *J Pers Soc Psycho.* 1990; 59(6): 1216-1229.
29. Khormae F. Model for checking casual personality traits, motivational orientation, and learning cognitive strategies. [Doctoral thesis, Iran, Shiraz], Faculty of Education and Psychology, Shiraz University; 2006, 102-107. [Persian].
30. Farahani MN, Shokri O, Geravand F, Daneshvarpour Z. Individual differences in academic stress and subjective well-being: role of coping styles. *Journal of Behavioral Sciences.* 2009; 2(4): 297-304. [Persian].
31. Jafarnezhad P, Farzad V, Moradi A, Shokri O. Investigating the relationship between the five big personality factors, coping styles and mental health in undergraduate students. *Journal of psychology and educational.* 2005; 35(1): 51-74. [Persian].
32. Shokri O, Kadivar P, Nagsh Z, Ghenai Z, Daneshvarpour Z, Molai M. Personality traits, academic stress, and academic performance. *Journal of educational psychology studies.* 2007; 3(3): 25-48. [Persian].
33. Sarveghad S, Barzegar M, Balaghi T. The relationship between perfectionism dimensions, stress coping styles, and personality traits in female and male students of Marvdasht Islamic Azad University. *Woman & society.* 2011; 2(7): 81-102. [Persian].
34. Haren E, Mitchell CW. Relationships between the five- factor personality model and coping styles. *Psychology & Education: An Interdisciplinary Journal.* 2003; 40(1): 38-49.
35. Rezapour Mirsaleh Y, Khabbaz M, Safi MH, Abdi K, Yavari M, Behjati Z. The relationship of religiosity, personality dimensions, and self-efficacy with coping styles of nurses practitioner students. *Iranian journal of nursing research.* 2011; 6(22):53-64. [Persian].
36. Kardum I, Krapic N. Personality traits, stressful life events, and coping styles in early adolescence. *Pers Individ Dif.* 2001; 30(3): 503-515.

پرتال جامع علوم انسانی

Prediction of Academic Stress based on Personality Traits with the Mediation of Coping Styles

Farideh Amini¹, Farhad Khormaei^{*2}

1. M.A. in Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran
2. Associate Professor in Educational Psychology, Faculty of psychology and Educational Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran

Received: September 16, 2017

Accepted: December 21, 2017

Abstract

Background and Purpose: Stress is one of the inevitable problems of life, which is conceptualized as academic stress in educational situations. This study aimed to study the internal factors of academic stress and prediction of academic stress based on personality traits with the mediation of coping styles.

Methods: This descriptive study is of correlational type. Participants of the study were 327 high school students (172 girls and 155 boys) in Sepidan city in the academic year 2014-2015 that were selected by multistage cluster sampling. *Academic stress questionnaire*, *five big personality traits questionnaire*, and *coping styles questionnaire* were used to gather of data.

Results: The results showed that personality traits can predict the dimensions of academic stress either directly or through the interplay of coping styles. The role of the neuroticism factor in the positive prediction of stress due to sensitization factors and openness to experience in the negative prediction of stress due to lack of ability is significant. Also, the emotional coping style has a prominent role in the prediction of stress due to allergenic factors ($P < 0.05$).

Conclusion: The results of this study showed that personality traits can affect academic stress both directly and through coping styles. Therefore, it can be admitted that students with specific personality traits choose coping styles that can affect their academic stressful experience.

Keyword: Personality traits, academic stress, coping styles

Citation: Amini F, Khormaei F. Prediction of academic stress based on personality traits with the mediation of coping styles. Quarterly Journal of Child Mental Health. 2018; 4(4): 81-92.

***Corresponding author:** Farhad Khormaei, Associate Professor in Educational Psychology, Faculty of psychology and Educational Sciences, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

Email: Khormae_78@yahoo.com Tel: (+98) 071- 33481930